

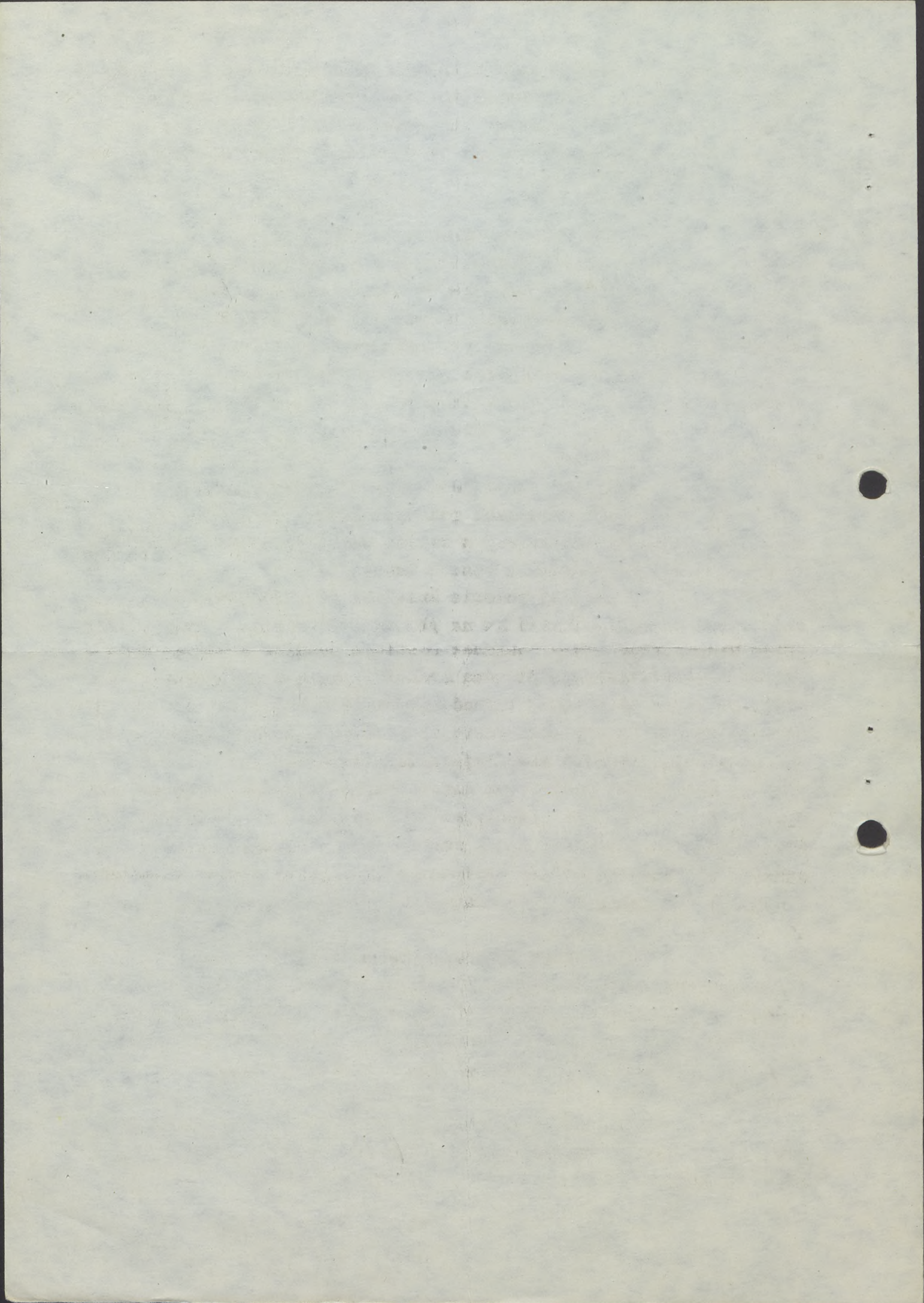
Por./kpt. Władysław Tadeusz
Mossakowski
1915 - 1944

Por./kpt. piechoty służby stałej Władysław Tadeusz Mossakowski, ps. "Jastrzębiec", urodził się 25 grudnia 1915 r. w Oleśinie pod Mińskiem w rodzinie ziemiańskiej. Rodzice Władysława Anastazy i Zofia z domu Gościcka wywodzili się z ziemi płockiej, na którą powrócili ze wschodu w roku 1918. Ojciec jako ochotnik uczestniczył w wojnie z bolszewikami, w czasie której odniósł ciężkie rany i wkrótce zmarł. Odtąd cały ciężar wychowania 3 synów i najmłodszej córki spoczął na barkach matki.

Władysław po ukończeniu gimnazjum w Płocku, zdaniu matury i egzaminów wstępnych w jesieni 1934 r. został przyjęty do Szkoły Podchorążych Piechoty w Ostrów Komorowo. Po promocji na podporucznika we wrześniu 1937 r. otrzymał przydział do 68 pp we Wrześni z funkcją dcy plutonu w szkolnej kompanii. Wyróżniający się żołnierską postawą, wyszkoleniem i zdolnościami organizacyjnymi - w toku mobilizacji w sierpniu 1939 r. zostaje mianowany dca 2 kompanii 5 samodzielnego batalionu CKM 17 Dywizji Piechoty.

Por. Mossakowski jako dca kompanii ciężkich karabinów maszynowych w czasie Wojny Obronnej 1939 r. na pierwszej linii frontu wykazuje talent dowódczy, odwagę i inicjatywę na polu walki. Pod koniec wojny 1939 roku za dzielność w czasie bitwy nad Bzurą zostaje odznaczony srebrnym orderem Krzyża Virtuti Militari przez dca 17 Dywizji Piechoty płka dypl. Mieczysława Mozdyniewicza. W ostatniej fazie kampanii dostaje się do niewoli niemieckiej, gdzie przebywa w Oflagu II b. Woldenberg. 21 czerwca 1943 r. ucieka z niewoli w samochodzie ciężarowym pod stosami bielizny. Wymyka się ze zorganizowanej obławy i pod koniec czerwca melduje się na punkcie kontaktowym AK w Warszawie.

Po aklimatyzacji, przeszkoleniu i zaprzysiężeniu otrzymuje przydział do konspiracyjnej podchorążówki jako instruktor w alki piechoty. W połowie lutego 1944 r. zostaje skierowany do Okręgu Nowogrodzkiego A.K. W grupie kapitana Tomasza Zana umundurowanej jako oddział organizacji Todta pod koniec lutego melduje się u komendanta Okręgu Nowogrodzkiego kryptonim "Wów", ppłka "Prawdźca" - "Borsuka" Janusza Szlaskiego. Komendant Okręgu kieruje "Jastrzębca" do dyspozycji dcy Nadniemeńskiego Zgrupowania Batalionów Partyzanckich mjora "Kotwicz" - Macieja Kalenkiewicza, który mianuje Go dca "Bohdanki" z aląka VIII batalionu 77 ludzkiego pp A.K.

Oddział ten w ostatnich dniach lutego 1944 r. wyszedł z konspiracji Podobwodu "Mydło" z ośrodkiem Zdzięcioł-Nowojejnja. Opuszczając podziemie likwiduje po drodze we wsi Osmołów pod Nowogródkiem oddział policji białoruskiej, zdobywając 10 karabinów maszynowych, moździerz 80 mm, granatnik 45 mm oraz około 100 karabinów z zapasem amunicji i granatów.

Około 120 uzbrojonych ludzi i kilkanaście koni wierzchowych z rzędami oddaje "Kotwicz" pod rozkazy "Jastrzębca", świetnie wyszkolonego i ambitnego oficera ze stażem wojennym kampanii 1939 r.

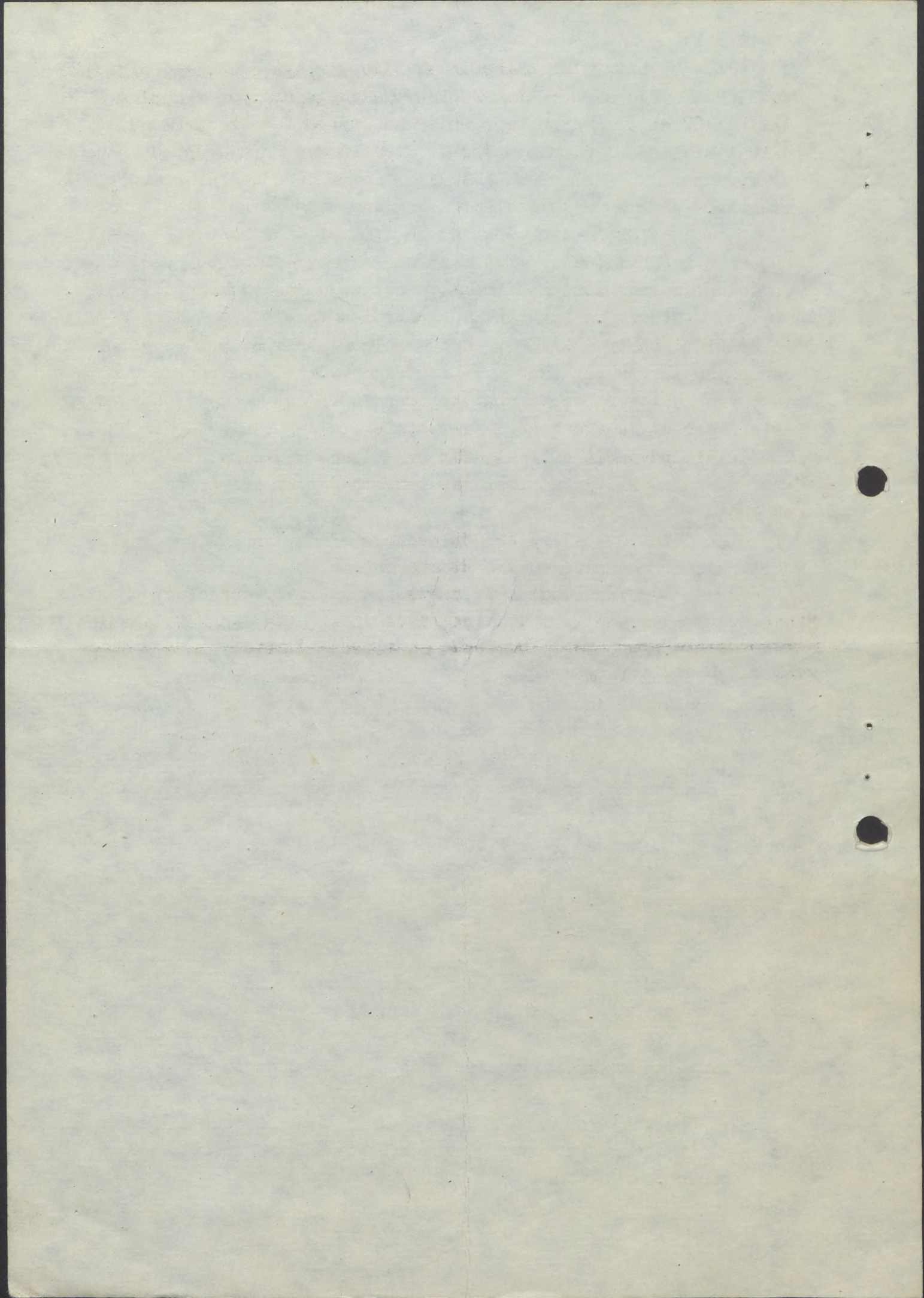
Por. Mossakowski na wstępie z pamięci odtwarza regulamin walki piechoty i z pomocą przydzielonych oficerów i podoficerów rozpoczyna intensywne szkolenie strzeleckie. Szkolenie bojowe natomiast prowadzi w ramach szybkich pieszych rajdów nocnych poprzez załesione tereny lewego brzegu Niemna, nie uchylając się od zbrojnych starć z nieprzyjacielem.

Przyjęty przez "Jastrzębca" system przyspieszonego szkolenia w twardych warunkach polowych konsoliduje Oddział i umacnia dyscyplinę. Sygnalizowany z terenu wzmożony dopływ ochotników mobilizuje dąć do tworzenia rezerw broni.

W drugiej połowie kwietnia 44 r. "Jastrzębiec" organizuje wypad na m. Pieciuki/6 km na pńn. od Zdzięcioła/-z rejonu Zblan przez Niemen. Plan, który zakładał rozbicie bunkrów z załogą RONA - /Ruska Oswoboditielnaja Narodna Armia/-słynącą z niebываłego okrucieństwa wobec miejscowej ludności, zostaje w ostatniej chwili odwołany na skutek prośby komendanta miejscowej placówki A.K.-przewidującego skrajne sankcje nieprzyjaciela. Kilkanaście karabinów wydobytych ze schowka na miejscowym cmentarzu, to jedyna zdobycz tej akcji. Przed jej zakończeniem nieprzyjaciel rozpoznaje obecność Oddziału "Jastrzębca" na przedpolu wsi i otwiera silny ogień. Wywiązuje się starcie z plutonami osłony, skutecznie blokującej ogień strzelnicę i wyjścia z bunkrów. Po dołączeniu plutonu z wykopaną bronią kompania odchodzi za Niemen.

30 kwietnia 1944 r. podstępem i z zaskoczenia Oddział "Jastrzębca" zajmuje Brzozówkę /24 km na pńn/zach. od Nowogródka/ i umocnioną bunkrami Hutę Szkła "Niemen", którą utrzymuje do 4 maja. Następnego dnia pod presją przeważających sił niemieckich, przybyłych z Lidy i Nowogródka, Oddział wycofuje się ze zdobytą bronią i amunicją.

Powiększony do stanu około 160 ludzi ochotnikami z Brzozówki i Nowogródka Oddział przygotowuje się do zadań w ramach akcji "Burza".

W nocy z 7/8 czerwca 1944r. wydzielony Oddział w sile 120 ludzi pod dowództwem por. "Jastrzębca" uderza na Niemców w bunkrach Wsielubia 12 km na północ od Nowogródka. Na skutek czujności wart i rontów nieprzyjaciela oraz zbiegu innych niesprzyjających okoliczności zaskoczenie nie udaje się. Załoga garnizonu broni się na kluczowych pozycjach - w oszańcowanej szkole przy cerkwi i we dworze hr. O'Rourke. Dowodząc natarciem na szkołę ginie dowódca Oddziału por. "Jastrzębiec" a wielu żołnierzy odnosi rany. W natarciu na żandarmerię niemiecką broniącą się w murach dworu hr. O'Rourke, ginie ppor. "Gaston" - Leszek Kowalski. Bohaterską ich śmierć upamiętnia tablica w brązie poświęcona 20. września 1992r. w Nowogródzkiej Farze, miejscu chrztu Adama Mickiewicza.

Poległ oficer ukształtowany z najczystszego żołnierskiego kruszcza. Objął dowództwo "Bohdanki" mając już w swym bojowym życiorysie dwa srebrne Krzyże Orderu Virtuti Militari - pierwszy za męstwo w Kampanii 1939r. i drugi za ucieczkę z niewoli niemieckiej i powrót do szeregów.

Nowy dca "Bohdanki" przejmuje Oddział sprawny, zwarty i ostrzelany ale nie pogodzony z utratą uwielbianego Dowódcy.

Oddział rozwinięty następnie w 3 kompanijny batalion prowadzi akcje zbrojne do 19 lipca 1944 roku, t.j. do chwili osaczenia i rozbrojenia przez Armię Czerwoną po Powstaniu Wileńskim na przedpolach Puszczy Rudnickiej.

Tadeusz Drobnik
"Jarosz"

Tadeusz Drobnik
d-ca batalionu VIII 77p.p. AK.

1000

1000

